

semblança

Antoni Grau i López

Joan Cuscó i Aymamí

El nostre personatge és el fotògraf que més coneix Sabadell, gràficament, com ningú. Per dir que té introduïdes en el seu ordinador més de set mil fotografies de la ciutat, ja és aviat dit. Ha obtingut destacats Premis nacionals i internacionals al pas dels anys.

Ara acaba d'exposar part de les fotografies –antigues i actuals– que es contenen en el seu darrer llibre: "Del Sabadell de l'avi al Sabadell del nét", les quals s'han pogut veure des del 4 al 23 de gener al Casal Pere Quart.

Fa vint anys el vam incorporar a aquestes mateixes pàgines de *Quadern* en la secció "Avui és..." arran d'ésser president de la Càmera Club Sabadell i de la XIII Biennal Nacional i Internacional de Fotografia a Sabadell. És bo recordar que arribaren per tal motiu 1142 fotografies, fruit de 329 autors de 21 països entre els que destacaven per la seva majoritària aportació aquells dits de l'Est, especialment la Unió Soviètica i Txecoslovàquia. Ell, en gran part, fou l'artífex d'aquelles biennals.

Amb en Grau pots parlar llargament sobre l'art de la fotografia. Ell la viu amb intensitat. Ha estat la seva gran vocació. Cal dir: la seva vocació-professió. I també subratllar que ha estat autodidacte.

Ho anàrem filant al llarg de l'entrevista. Empro un gerundi tèxtil perquè en aquest ram hi treballà començant d'aprenent i acabant de director d'una empresa de filatura d'estam.

Cal recular en el temps per dir que Antoni Grau va néixer l'any 1929 al barri marítim de Sabadell, conegut com

Autoretrat

Barcelona. (L'humor sabadellenc les gasta així...) Poc després fou batejat a l'església de Barberà però els primers passos els començà a Sabadell. I d'aquí no s'ha mogut; anant amunt i avall, avall i amunt, pas a pas...

Entrà d'aprenent en una empresa tèxtil i també a una taller d'ebenisteria. El sou setmanal era de quinze i de quaranta pessetes, respectivament. Deixà la fusta i es dedicà al tèxtil, a la filatura. En aquells temps eren els sous d'aquells aprenents; un temps que els gossos no es lligaven amb llonganisses...

En l'empresa anà prosperant amb l'esperit de voler és poder. Arribà a ser-ne director, com hem dit abans. En ell es repetí aquelles històries d'uns vaillets que allà a l'Amèrica del Nord començaven a vendre diaris pels carrers de les grans ciutats i al pas dels dies assoliren ser-ne els seus principals ciutadans. És que les històries es poden repetir en diferents llocs. I això, sigui la veritat per endavant, no és bufar i fer ampolles. Que és un dir, òbviament.

Ara l'apartem de l'exposició del Casal Pere Quart, que ha estat força visitada i li fem unes preguntes així de raig. (Mentrestant l'Emili Hierro l'està observant per fer-li la caricatura).

-Amic Grau –que li pregunto així de cop- Com va néixer en tu l'afició a la fotografia?

-Com voler deixar constància dels esdeveniments que cridaven la meua atenció, com també dels records familiars.

-Qui i què va influenciar-te en ella?

-Adonar-me, per mitjà de les revistes, que la fotografia podia ser quelcom més que prémer el disparador de la càmera fotogràfica.

-A on portaves a revelar els primers carrets abans que ho fessis tu?

-Generalment a companys, no professionals, ja que sovint els treballs fets en sèrie els manca escalf.

-A qui admiraves com a model de fotògraf local?

-Els treballs d'estudi, prèviament pre-

L'espasa de Dàmocles. Millor foto de l'any - Espanya (1979). Primer Premi a tot medià - 3 Or a Portugal (1983)

parats, que tan bé tractava en Joan Vilatobà i Fíguls.

Fem evocació dels fotògrafs Casañas, Gusi, Ballús, Abad, Polit i Tiana dels quals gaudim d'alguns testimonis molt apreciats, evidentment.

-Guardes alguna admiració d'alguns professionals estrangers?

-Naturalment: els retrats del francès Nadar, en els quals aconseguia captar el tarannà del model. Se'n va dir el retrat psicològic.

-En l'art de la fotografia quin mestre destacaries entre els teus preferits?

-L'argentí Pedro Luís Raota pel que fa a la fotografia enèrgica i amb missatge

o protesta. En quan a la fotografia suau m'ha agradat força l'estil de l'anglès David Hamilton.

-Has tingut alguns mestres en els teus inicis?

-He estat autodidacte, però els treballs de l'esmentat Raota em van fer veure que per mitjà de la fotografia es poden expressar les pròpies idees.

-Recordes aquelles primeres fotografies amb les quals vas començar?

-No totes, però amb les primeres vaig pensar que la fotografia era un mitjà d'expressió artística.

-Havies pensat dedicar-te com a reporter gràfic?

-No, ben bé no. Ara, però, admirava moltíssim els treballs atrevits, com per exemple els de Nick Ut, al 1972, fotografiant la nena vietnamita fugint encesa per les bombes de Napalm. I també les de l'espanyol Manuel Pérez Barriopedro en el cas del 23-F (1981) tenint com a model el capità Tejero amb la pistola a la mà. Reconec -ens diu fent amb la mà un vol ras sobre la taula- que jo no serviria per una fotografia tan espontània, perquè a mi m'agrada estudiar-la prèviament.

-La història de la fotografia si bé és una de les arts més noves, compta amb moltes pàgines notables. Fent un repàs en elles, quines recordes especialment?

-La majoria dels Premis Pulitzer, les quals han deixat una bona empremta, entre les quals situo les que he esmentat en la pregunta anterior.

-En aquest art, Grau, hi ha una part realitzada al laboratori, al trucatge dels originals. N'és un complement principal?

-El trucatge, en una fotografia en la que pretens escenificar una idea o llançar un missatge, és completament vàlida i importantíssima. En canvi i parlem de fotografia històrica, que és el que faig actualment, el fotomuntatge resultaria pocs menys que un sacrilegi.

-Quins temes són els que t'agraden més fotografiar?

-Tots els que d'alguna forma segueixen el vell concepte de que "el bo, si és breu, dues vegades bo".

-Busques el tema? O bé és millor que te'l trobis al davant?

-Generalment no els busco. Segons l'ocasió el preparo i si hi ha sort i te'l trobes casualment, cal saber veure'l.

-La incorporació del color a la fotografia, va restar protagonisme al blanc i negre?...

-En el camp concursístic pràcticament no li ha restat cap mèrit. En les fotografies de records familiars o de viatges, s'ha de reconèixer que les facilitats que dona el color han superat en molt el consum del blanc i negre.

-No li resta ni mèrit ni importància, vaja.

-En el cas de la fotografia concursística el blanc i negre segueix tenint el mateix protagonisme de sempre. El fotògraf no pot aprofitar els valors cromàtics i ha de valer-se del seu bon fer.

-Entre mils fotos que hauràs fet al llarg de la vida, quines estimes preferentment?

-En tinc algunes que em mereixen especial afecte, però sense cap dubte, la que més satisfaccions i premis m'ha donat ha estat la titulada "L'espasa de Dàmocles" la qual a l'any 1979 va ser escollida com "la foto de l'any" a Espanya.

-En el camp de la fotografia de concursos, quines valoracions apliques, tu que has format part de tants i tants jurats?

-En el meu cas valoro moltíssim la composició l'equilibri i, per descomptat, la qualitat, malgrat que aquesta, igual que el valor a l'exèrcit "ya se le supone".

Antoni Grau és autor de quatre llibres i de tots ells volem saber la valoració que en fa. I ho explica així:

-L'autor, lògicament, com en els fills, a tots els hi veu alguna gràcia. Així, per exemple el "Sabadell abans i ara" (1985) pe sol fet de ser el primer ja em va satisfer, tot la seva exigüitat. Quan el segon, "Malges per al record" (1993) malgrat la seva modèstia, ja que aviat esdevingué un catàleg, em va complaure poder dedicar-lo a deu dels fotògrafs locals, ja desapareguts, i així donar a conèixer al nostre jovent qui ens va llegar les imatges del nostre passat. El tercer "Cent anys de la vida

Un cant a la llibertat. II Premi a Bulgària (1984)

sabadellenca" (1995), possiblement per ser el que més feina em va donar em va obligar a conèixer millor la nostra història passada i aquest fet és d'agrair. Parlant d'aquest últim, "Del Sabadell de l'avi al Sabadell del nét" (1999) em plau trobar companys que em diuen: "el meu nét m'ha regalat el teu llibre i junts el comentem" -acaba dient amb un somriure feliç, de "retrat de primera comunió"...

-Així, a cau d'orella: quin altre llibre estàs preparant?

-Tinc alguns projectes, però t'asseguro que cap de prou madur.

-Tu vas promoure les biennals internacionals de fotografia que van tenir forta participació i ara ve a propòsit la pregunta: per quines raons no s'han pogut continuar?

Ara repeteix aquell somriure que li fan aixecar la muntura de les ulleres, estarrufar el nas, ampliar el bigoti i aclucar més encara els ulls, i diu:

-Aquesta és la pregunta del milió. Crear les Biennals de fotografia a Sabadell i seguir-les celebrant en el decurs de deu anys va ser una tasca molt feixuga però també molt gratificant. Tota tasca d'aquesta grandària comporta sacrificis i molt de treball. A l'any 1990 després de setze anys a la junta de Càmera Club -14 d'ells com a president- vaig creure que ja era hora de deixar el càrrec i donar pas al nostre jovent. La nova junta, possiblement per manca de temps, no va continuar-la. T'asseguro que avui, després de deu

II Premi Portugal (1982)

anys, gent força important en el món de la fotografia nacional i internacional, encara em fan la teva mateixa pregunta.

... que ha estat la darrera de la tanda, perquè el que segueix són unes anècdotes "en blanc i negre i en color"...

-Era -ens diu- quan encara no existien les càmeres autofocus. Coneixia un afeccionat que gairebé mai aconseguia una imatge completament enfocada. Un cert dia, en que la premura del reportatge que volia fer no li va permetre d'enfocar a gust seu, va aconseguir la fotografia més nítida i enfocada que jo li recordo.

A continuació una altra que ara acut a recordar:

-Quan fotografiar la nuesa del cos encara no era gaire ben interpretada, vaig tenir l'ocasió de contractar una model professional per a fer una secció fotogràfica d'aquest tipus a Càmera Club. L'assistència de socis va ser la més gran que recordo. Curiosament bona part dels assistents no van portar la càmera fotogràfica, però alguns d'ells els va faltar poc perquè li sortissin durícies als ulls.

com a torna, n'afegeix una altra:

-Parlant del nu femení, un bon amic, en un viatge a Mallorca, va quedar admirat d'uns camps d'oliveres centenàries, lleugerament tancats amb poques pedres. Va contractar una model amb la qual i sense més indumentària que un tapall transparent van entrar al tancat a fi de fer la sessió fotogràfica. En plena feina s'adonaren que l'oliverar també era una devesa de toros braus, els quals en la cursa que es va provocar varen arribar en segon lloc darrera de les càmeres, el fotògraf i la model amb la mateixa indumentària de quan van néixer...

Finalment tanquem la càmera i anem a positivament aquesta entrevista. L'Emili ha acabat també de fer l'últim traç de la caricatura.

(Em pregunto: haurem quedat ben "retratats"?...)

-El principal tret del meu caràcter?

-L'activitat.

-La qualitat que prefereixo en un home?

-La lleialtat.

-La qualitat que prefereixo en una dona?

-Sinceritat.

-Allò que més m'estimo dels amics?

-Que sigui de debò.

-El meu principal defecte?

-No saber dir no a temps.

-La meva ocupació preferida?

-Manualitats en general.

-El meu somni de benestar?

-Poder dormir sense remordiments.

-Quina fóra la meva pitjor desgràcia?

-Perdre la gent que estimo.

-Què voldria ser?

-En tinc prou com sóc.

-On desitjaria viure?

-En una ciutat sense sorolls.

-Quin color prefereixo?

-Si no són estridents, tots.

-Quina flor prefereixo?

-Les silvestres

-Quin ocell prefereixo?

-M'agraden els que canten i admiro les orenetes.

-Els meus autors preferits en prosa?

-Els que escriuen amb imaginació.

-Els poetes preferits?

-Els qui, com en Machado, transmeten missatge.

-Els herois de ficció?

-Ni un.

-Les meves heroïnes de ficció?

-Cap.

-Els meus compositors preferits?

-Els que no fan gaire soroll.

-Els pintors predilectes?

-Els que pinten el que realment veuen.

-Els meus herois de la vida real?

-Qui és capaç de viure honradament amb el sou mínim.

-Les meves heroïnes històriques?

-Les que han ajudat a canviar la història.

-Els noms que prefereixo?

-Els tradicionals i, dels "nous", n'hi algun que també.

-Què detesto més que res?

-La hipocresia.

-Quins caràcters històrics menyspreo més?

-Els dictatorials.

-Quin fet militar admiro més?

-No sóc partidari dels militars.

-Quina reforma admiro més?

-Les fetes per millorar. No les de cridar l'atenció.

-Quins dons naturals voldria tenir?

-Tots els que jo no tinc.

-Com m'agradaria morir?

-Amb dignitat.

-Estat present del meu esperit?

-Optimista malgrat els telenotícies de cada dia.

-Fets que m'inspiren més indulgència?

-Els errors sense malícia.

-El meu lema?

-Com deia Chamfort, escoltar amb paciència el que ja conec, explicat per algú que no en té idea.

-Com sóc?

-Sempre he cregut en aquella màxima que demana no culpis al mirall de la ganyota que fas tu.

(Una definició molt ben enfocada...)

PERFIL

Fesomia grossa i plàcida,
apuntant un sotabarba de satisfacció.

Ulls embotits i quan somriu
es transformen lineals, ametllats.

Un bigoti espès que li tapa el llavi
superior i li ombreja l'inferior...

Les galtes d'un vermellor a posta de sol.

Conversador.

Amplia les frases tant o més
com amplia les fotos...

